

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету «Одеська
політехніка» Міністерства освіти і науки
України за спеціальністю 281 «Публічне
управління та адміністрування», доктору
наук з державного управління, професору
Миколайчуку М.М.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата наук з державного управління, доцента кафедри публічного управління та регіоналістики Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» **Піроженко Наталії Вікторівни** на дисертацію **Зозулі Ігоря Юрійовича «Модель публічного управління соціальним захистом моряків: світовий досвід для України»**, подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами

Проголошення України соціальною державою вимагає розроблення певної стратегії соціальної політики держави як основного напрямку її діяльності. Основним завданням держави у соціальній сфері має стати забезпечення соціального захисту соціальних та економічних прав людини, створення належних цивілізованих умов для існування її у сучасному світі.

Держави зобов'язані здійснювати повну реалізацію соціального захисту, використовуючи максимум наявних у них ресурсів і не повинні уникати виконання соціальних функцій, оскільки людина є головним надбанням суспільства; саме завдяки її діяльності створюються духовні та матеріальні багатства країни. Тим більше, що у ст. 3 Конституції України проголошується: людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Визнаним постачальником кваліфікованих морських кадрів на міжнародній арені є Україна. З огляду на реальну економічну та політичну ситуацію, що склалась у нашій державі, надзвичайно актуальним є сьогодні вирішення багатьох питань щодо забезпечення соціального захисту українських моряків, особливо в умовах збройного конфлікту в Україні. Адже він є невід'ємною

складовою прав людини, що вимагає приділяти особливу увагу формуванню соціальних стандартів на національному та міжнародному морському ринку праці, проте позиції громадян України на світовому ринку праці моряків щодня ускладнюються.

Радикальні економічні перетворення в Україні, загострили проблему соціальних гарантій для моряків. Істотне скорочення національного флоту, фінансова ситуація, що склалася в галузі, складність чинного законодавчого забезпечення, механізми його реалізації, охорони та захисту, його невідповідність більшості міжнародних стандартів у цій сфері, поставили перед моряками України безліч проблем щодо пошуку роботи на світовому ринку, виплати заробітної плати, порушення умов контракту, компенсації з непрацездатності, безпечної дороги додому, травм, смерті, зникнення безвісті з борта судна моряка, переговорів з судновласниками, втрати годувальника, пенсійного забезпечення тощо.

В контексті дисертаційного дослідження важливими є рекомендації Уряду України щодо розвитку і підтримки неурядових організацій, які можуть стати ефективними постачальниками соціального захисту. Мова йде не тільки про правову підтримку, а й про фінансову підтримку з боку держави.

Отже, вищевикладене свідчить про актуальність обраного наукового напрямку з аналізу кращих практик зарубіжного досвіду щодо забезпечення системи правових і соціальних гарантій захисту прав моряків, реалізації їхніх конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних потреб моряків і їхніх сімей та обґрунтуванні відповідної моделі публічного управління.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Зозулі І.Ю. характеризується структурністю, логічністю викладу та аналізу тематики дослідження, належним обґрунтуванням висновків та пропозицій. За результатами проведеного аналізу, сформульовано мету дослідження, яка полягає у розробці нового концептуального підходу щодо соціального захисту моряків та моделі публічного управління ним на підставі зарубіжного досвіду для України. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені:

- професійним вирішенням автором низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та відповідності структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ (підрозділ) органічно пов'язаний з попереднім та його доповнює;

- використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних;

- відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження предмету наукової спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»:

– достатньою географією та великою кількістю напрямів в апробації отриманих результатів в науково-практичних конференціях, у тому числі й за міжнародною участю;

– довідками про впровадження та апробацією отриманих у процесі дослідження наукових результатів.

Для дисертації характерна системність та ясність викладення матеріалу, автор продемонстрував вміння виділити суттєві моменти та представив їх чітку аргументацію. Висновки дисертаційної роботи цілком обґрунтовані, коректні та логічно випливають з викладеного матеріалу. Розроблені та обґрунтовані автором положення, висновки й рекомендації мають практичне спрямування та можуть бути використані як інноваційні інструменти соціального захисту моряків як особливої категорії, яка відіграє значну роль в соціально-економічному розвитку держави.

Ознайомлення з текстом дисертації дозволяє констатувати актуальність розроблення автором досліджуваної проблематики в цілому, виокремлення найбільш гострих проблем у межах предмета проведеного дослідження, а також – наявність новизни їх наукового доробку.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що в дисертаційній роботі запропоновано новий концептуальний погляд на соціальний захист моряків як явище і як процес, що полягає у виробленні моделі публічного управління соціальним захистом моряків з врахуванням успішного зарубіжного досвіду та особливостями організації публічного управління та адміністрування в Україні.

У результаті проведеного дослідження отримано нові наукові й практичні результати:

Вперше

- проведено комплексне дослідження теоретико-методологічних і практично-прикладних основ соціального захисту моряків та моделі публічного управління ним і запропоновано нове вирішення наукової проблеми – теоретико-методологічне обґрунтування концептуальних засад моделі публічного управління соціальним захистом моряків, яка має теоретико-методологічну основу, організаційно-правову базу і практичну реалізацію в контексті взаємовідносин держави і суспільства;

- запропоновано новий концептуальний погляд щодо вироблення та формування в Україні моделі публічного управління соціальним захистом моряків з врахуванням теоретичних основ соціального захисту моряків, визначеним в зарубіжній науці та успішного сучасного досвіду держав світу.

Удосконалено

- теоретико-методологічний підхід щодо соціального захисту моряків та моделі публічного управління ним, зокрема шляхом надання нового змісту категорії «соціальний захист моряків» як діяльності органів державної влади, громадських організацій, профспілок, самоврядних організацій, міжнародних організацій та окремих громадян щодо визнання особливостей професійної

діяльності моряків, їх внеску в економіку держави та створення спеціальних умов соціального захисту моряків. Введено такі категорії як: «публічне управління соціальним захистом моряків», яка визначається як діяльність суб'єктів публічного управління, громадянського суспільства і його інститутів та окремих громадян стосовно створення нормативно-правових та соціально-економічних умов щодо соціального захисту моряків та створення спеціальних умов соціального захисту моряків та їх родин; та категорії «модель публічного управління соціальним захистом моряків», яка визначається як сукупність теоретико-методологічних основ, організаційно-правових та соціально-економічних засад, які відображають інституційну конструкцію суспільних відносин щодо соціального захисту моряків та визнання їх діяльності як особливої зі значним внеском в економіку держави;

- концептуальні основи закономірностей вироблення моделей публічного управління соціальним захистом моряків з акцентами на взаємовідносинах держави і суспільства, взаємодії і партнерської діяльності держави, громадськості, бізнесу та орієнтацією на теоретико-методологічні та організаційно-правові основи формування та розвитку моделей соціального захисту моряків та публічного управління ними;

- прикладні основи вироблення моделі публічного управління соціальним захистом моряків в аспекті побудови партнерської взаємодії, гармонізації діяльності органів державної влади, розподілення повноважень і відповідальності.

Набули подальшого розвитку

- теоретико-методологічні підходи в публічному управлінні та адмініструванні щодо моделювання публічного управління соціальним захистом моряків з врахуванням міжнародних і глобальних актів, державних нормативно-правових актів, взаємодії органів державної влади та всіх зацікавлених суб'єктів публічного управління соціальним захистом моряків;

- методологія публічного управління соціальним захистом моряків в контексті побудови багатосторонніх відносин держави і суспільства, що дозволить використати широкий спектр видів, форм і методів соціального захисту моряків шляхом створення партнерських відносин між всіма суб'єктами публічного управління соціальним захистом моряків.

Вірогідність отриманих результатів дослідження ґрунтується на теоретичному аналізі, узагальненні наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених та спеціальної наукової літератури з проблем соціального захисту.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано у 10 працях, у тому числі: у 4 статтях, 2 з яких у наукових фахових виданнях, 1 – у виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science, 1 - у зарубіжному виданні; та 6 публікаціях у збірниках матеріалів науково-комунікативних заходів.

Участь у науково-комунікативних заходах свідчить про ознайомлення наукової спільноти з результатами дисертаційного дослідження. Кількість

опублікованих праць відповідає вимогам, що встановлені МОН України щодо дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

5. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені теоретико-методологічні положення та організаційно-правові основи моделі публічного управління соціальним захистом моряків призведуть до використання інноваційних інструментів соціального захисту моряків як особливої категорії, яка відіграє значну роль в соціально-економічному розвитку держави.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

У результаті вивчення дисертаційної роботи Зозулі І.Ю. порушень академічної доброчесності не було виявлено.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Віддаючи належне здобуткам дослідження І.Ю. Зозулі, разом з тим, не можна не звернути увагу на деякі висновки і твердження, що викликають певні дискусії, недостатньо обґрунтовані положення тощо.

1. В роботі недостатньо проаналізовано поточну практику органів публічної влади щодо вирішення питань соціального захисту моряків в Україні. Зокрема, важливо було б розглянути конкретні результати діяльності організаційних структур, які регулюють і контролюють даний процес та наведені автором в дослідженні (підрозділ 3.2. «Організаційно-правовий блок моделі публічного управління соціальним захистом моряків в Україні»).

2. Серед чинників сучасного публічного управління в дисертації автором недостатнього уваги приділено провідній тенденції сучасності як децентралізація (необхідність координувати управлінську діяльність органами державної влади із органами місцевого самоврядування) та інформатизація (підвищення рівня інтерактивної взаємодії громадян та держави, розвиток електронної демократії тощо).

Втім, зазначені зауваження жодною мірою не знижують загальної позитивної оцінки представленого дисертаційного дослідження.

8. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Зозулі Ігоря Юрійовича «Модель публічного управління соціальним захистом моряків: світовий досвід для України» є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує важливе науково-прикладне завдання, має теоретичну і практичну цінність у галузі публічного управління та адміністрування.

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота Зозулі Ігоря Юрійовича на тему: «Модель публічного управління соціальним захистом моряків: світовий досвід для України», відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Зозуля Ігор Юрійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент:

кандидат наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри публічного управління
та регіоналістики Навчально-наукового
інституту публічної служби та управління
Національного університету
«Одеська політехніка»

Н. В. Піроженко

«___» грудня 2023 року